

VADÁSZAT.

A godaszalonka és vadászata.

Sokat összeirtak már mindenféle szalonkafaj vadászatáról, csak épen a *godának* vagy a „lotyó-“nak a vadászati módjáról hallgat a krónika — részint, mert kevesen ismerik nálunk, részint, mert ez a nemes szárnyasvad ma már csak ritka helyen fordul elő nálunk s így kevés vadásznak jut a szerencse őt kapóra keríteni. Tekintve tehát e madár kevéssé ismert vadászati módját és fajának keveset ismertetett természetrajzi sajátosságait: nem lesz talán felesleges vele foglalkozni, annál is inkább, mert a godának, ezen kártékony halikrát és halivadékot pusztító szalonkafajnak vadászata most kezdődik.

*

Az Alföldnek egyik legnépszerűbb gázlómadara: a *lotyósneff* (*Limosa aegecephala, melanura*). Mocsarainknak ez a vadja, noha talán kevésbé előkelő és izletes húsú képviselője is a „nemes“ szalonka-familiának, — mindamellet vadászatát amugy „kicsiben“ méltán az idegizgatóbb sportok közé számíthatjuk. Oly szenvedélyre ingerlő az, mint nemzetségének rangosabb képviselőié, melyeket szalonképes voltuknál fogva „szalonkák“-nak szokás nevezni.

A lotyósneffnek két faja fordul elő nálunk; az említett s egy kisebb ritka faj (*Limosa rufa*). Vadászati szempontból azonban a nagy lotyó érdemel leginkább figyelmet.

Ez a faj már kora tavasszal (márcziusban) megkezdzi fölvonulását és nagy csapatokban, de nagy magasságban is húz. Letelepése után azonban legfeljebb kettesével, hármásával kerül a cserkésző vadász szeme elé s megmérhetlen távolban szárnyrakapva, csunya krákogással, rikácsolással, nyivással folyvást kerügeti az embert, de oly távolról, vagy oly magasban, hogy hiába puffogatnók el rá a drága puskaport.

Őszi vonulásuk (a lokális) már július vége felé kezdetét veszi, költözködésük azonban szeptember havára esik s e hóval nyeri befejezését is — eltekintve némely elkésve kalandozótól. Szaporítási idejük május, június hónapokra esik és egyes pároktól

eltekinve, többnyire társaságban költenek, vagy két-három pár egymás közelében. Fészkelés végett, legalább nálunk, nagy kiterjedésű kaszálókon telepednek meg, sokszor távol a víztől. Fiaik iránt rendkívüli s valódi önfeláldozó szeretettel viseltetnek minden körülmények közt. A vadászt, általában minden háborgatót, a mely csak a fészekhez közeledik, nagy lármával körülropkodik, mint a bibicz szokta tenni és mint ez, a vizslára rá is csapdosnak. Így, bár akaratlanul, maguk árulják el fészkek hollétét, arra mintegy rávezetve az embert. A lotyósneff fészkeit, tehát ép oly könnyen meg lehet találni, mint a szájaskodó bibicz fészket.

Midőn fiaik teljesen megerősödtek, ezekkel együtt elhagyják a költőhelyül szolgált helyet s az apadásokra szállnak ki, midőn is a buta fiak igen könnyen puskavégre kaphatók, a mennyiben gyakran nagy kiabálások és nyivások közt egyenesen nekimennek a puskásnak. Később azonban nagyon elővigyázók lesznek, leszálló helyeiket igen megválogatják és csakis nyílt, korlátlan kilátással bíró helyeken szállnak meg, a hol óvatlanul kedvükre kifutkos-hatják magukat.

A nagy „lotyó“ tavasszal és költés után rendszeren iszapsaras helyeken, mocsárpartokon, apadásos vizeken, melyeken zátonyok, apró szigetek, földnyelvek és gerinczek vannak — szokott rendszeren tanyázni, legtöbbször bibiczek, lilék és füttyölő sneffek (Totanus) társaságában. Ezek közt a fővigyázói szerepet viszi s mivel éleszemű jószág, már nagy távolból megsejti a puskás ember közeledését s egy keserves „lotyó“ kiáltással rögtön tudtul adja aggodalomra okot adó felfedezését a körülötte futkosó csiricsári madárságnak. A lotyók vezérlése alatt pihenő madárbandákat nagyon nehezen lehet ezek folytán lövésre kapni, mert idejekorán nagy füttyögések közt tovább állanak.

Tény az, hogy a lotyók a vadászt biztosan meg tudják különböztetni más, ártalmatlan embertől és a legtöbbször lőtávolon kívül már nagy messzeségben kirepülnek. Mindamellett egyes példányok jobban bevárnak, mint a társaságot tartók, vagy azok, amelyek bibiczek és füttyölő sneffekből álló csapatok őreivé és vezetőivé szegődtek.

Nagy elővigyázatosságuk miatt még a fészken ülőket is ritkán sikerül belopni a legjobb szaglású vizslának is. Állásra előttük

sohasem jut, mert nemcsak szemesek, de roppant vadak is e madarak. Mindamellet van módja elejtésüknek s ez épen azon időbe esik, midőn más, értékesebb vadat kimélni kell. Nálunk költvén ugyanis, május, junius havában fészkelnek és fiaikat őrzik még akkor is, midőn ezek már anyányiak, de butábbak lévén az öregeknél gyakran azokkal együtt esnek az ügyes puskásnak áldozatul.

Az említett időben (május, junius) ugyanis, ha lelkiismeretese akarnak lenni, a költés után, keresésre indítja az ember a kutyáját a kaszálókon vagy egyéb oly helyeken, hol a lotyó rendesen tartózkodni szokott s csakhamar kel két-három ily madár s rákezdni nyivákoló énekét. A kutyát jó kissé messzire eresztetni, mert e szárnyasok reá jobban csapnak, mint az emberre s ha a vadász kissé magasabb fűben, vagy valamely sűrűbb fűzfabokorban meghúzódik, amellet még engedelmes kutyával is bír, s ezt egy füttyentéssel visszaterelheti, a lotyó egyre nyivákolva s a kutyára rá-rácsapva csakhamar a vadász lőtávolába kerül. A vadásznak mindamellet gyakorlott, ügyes lövőnek kell lennie, mert a madarat gyors fordulatai gyakran akkor kapják el a jól irányzott cső elől, midőn a ravaszt már megnyomtuk s a nyafogó jószágot már a tarisznya aggatóján képzeltük. És itt hangsúlyoznom kell, hogy talán egy vadnál se csal úgy a szemmérték, mint a lotyónál, minthogy éles kiáltása s a folytonos szárnylebegetés gyakran közelebbnek tünteti fel, mint valóban van s akárhányszor csodálva vesszük észre, hogy a legjobban célzott lövés is eredménytelen marad.

A vizslát illetőleg is még egy megjegyzést. Igaz ugyan, hogy mindenféle színű ebet követ a lotyó, de mégis a fehértarka és kivált a vörös és sárga eb a legellenszenvesebbnek látszik előtte, az ilyenekre hevesebben csapdos és tartósabban követi őket. A vörös kabát is felette ingerli, miért is nekem mindig volt ilyen színű lotyozó felöltőm s nem egyszer megesett (mert meteorologiai okoknál fogva egyszer ingerültebbek a lotyók, mint másszor), hogy a kalapomat is majd leverték fejemről.

Tavasszal a rendes huzás idején lotyóra csak nappali lesből vadászhatni a mocsárokon, vagy kiterjedtebb apadásokon (főleg madárhuzások utjába eső folyók környékén) és nyílt (széki) vizeken,

a midőn is más sneff fajokkal, lilékkal, batlával egyetemben jönnek lövés alá. Azonban legszebb s legeredményesebb lotyóvadászatok tavasszal (márczius és áprilisban), az alföldi nagy székvizeken gojzerlesek közben esnek, mert ép úgy lejönnek a maszkokhoz, mint a pólimadár és a többi sneff-félék, de sőt jó huzásokkor nem ritkán százas csapatokban ereszkednek le nagy magasból s míg csak a lövések el nem riasztják őket, folyvást ott darvadoznak nagy jodlirozások közben a kiállított csalik fölött.

A lotyó már messze távolból ép úgy elárulja közeledését a vadásznak, mint a szélkiáltó s mivel a szólása egészen sajátosságos s maganemében egyedül álló azon cifra nyelvelések és füttyögetések közt, melyeket a sneffszerű madarak produkálnak: erről téveszthetetlenül meg lehet ismerni. Van ugyan a lotyónak többféle szava, melyek többnyire indulatszók: nyivások, krárogások és egyebek, általában kellemetlen, részben unalmas hangzásuak, — de az u. n. *hivása*, mely egyszersmind szerelmi szózat is, egészen más, fuvolaszerű s épen nem kellemetlen. Sokszor majdnem ábrándosan cseng, vagy szentimentális hangulatot fejez ki; általában a körülményekhez képest az egyéni érzelmeknek félreismerhetetlenül mindig hű tolmácsolója. Például mennyi érzés, mennyi szenvedély rejlik abban a hangban, melylyel midőn a vadász maszkjaiban, fajabeli szerelmes kisasszonykákat vélvén felfedezni (mert hisz „a szerelem vak“), kijelenti szívének forró érzelmeit reszketeg, elnyujtott, szinte siró páthosszal zengő szólásokkal intézve szive hölgyeihez, hogy: lotyóó . . . lotyóó . . . Ám az ekként megtisztelt „lotyók“, a szegények, nem viszonzhatják az érzelmes Adónisz egy világot ígérő vallomásait; helyettük egy durva dőrej küldi halált hozó válaszáat . . . Hanem aztán, ha a puska durranása a csalódás tudatára ébreszti őt, annál vadabb, annál szenvedélyesebb dühszólásokká fajulnak érzelmes szonettjei s a kedélyes hangok mind egyfolytonosságú jodlirozássá folyván össze — szinte zeng a táj az ütem nélkül való „lotyó lotyó lotyó lotyó“ hangzásu átkozódásaitól.

Lesvadászati alkalmával — kivált ha több jön egyszerre — nem kell addig lőni, míg a lotyók le nem szállottak a csalikhoz, sőt ellenkezőleg, meg kell várni letelepedésüket s csak azután kell közibéjük pörkölni, míg a másik csővel a repülőknék ereszthetünk utánuk. Ha esetleg nem hangos szóval közeledik a lotyó,

akkor a gyakorlatlan puskás a repüléséről ismerheti meg, illetőleg azon sajátságos modorosságáról, melylyel leszáll. A földre ereszkedés előtt ugyanis csapkodni szokott, majd pedig mielőtt szárnyait összetenné, azok hegyét merőlegesen a magasba emeli.

Ha a lotyó szárnyaltan, mélyes vízre kalimpálózik le, ugyancsak sebtiben kell utána eredni, mert az ilyen nyomban uszásra veszi a dolgot, sőt ha szorul a kapcza, még le is bukik és dolgot ad a legpraktikusabb vízikutyának is. Az is megesik néha, hogy alábukva, nem jön többé felszínre, vagy talán csak beláthatlan távolban. Az ilyen aztán végkép elveszett a vadászra nézve.

Lakatos Károly.

KÜLÖNFÉLÉK.

Stainer Gyula cs. és kir. udvari szállító első körmendi magyar magpergetőgyára és erdészeti magkereskedése az Országos Erdészeti Egyesület jótékony alapítványainak gyarapítására április hó folyamán 1000 (egyezer) koronát adományozott, a mely nemeslelkű áldozatkészségért az egyesület köszönetet mondott, egyszersmind értesítvén az adakozó céget, hogy az összeget felerészben a Wagner Károly, felerészben pedig az Erzsébet királyné alapítvány gyarapítására fordítja; a jelentékeny összegű adománynyal a cég hálára kötelező módon segítette elő az egyesület abbeli törekvését, hogy jótékony alapítványaiból minél több szorult helyzetben lévő erdőtisztí és altisztí özvegyet és árvát részesíthessen támogatásban és anyagi segélyben.

A f. évi tavaszi erdészeti államvizsgát a vasúti sztrájk következtében beállott forgalmi akadályok megzavarták. Sem a vizsgáló bizottság, sem a vizsgázók nem jöhettek össze a kellő időre. A vizsgáló bizottságba annak elnöke, *Sóltz Gyula* orsz. főerdőmester *Téglás Károly* m. kir. erdőtanácsost és akad. tanárt, *Török Gábor* Debreczen városi erdőmestert és *Bund Károly* egyesületi titkárt hívta meg, előbbi kettő azonban nem jelenhetvén meg, helyettük *Kallina Károly* ny. m. kir. főerdőmester és *Havas Ágoston* apáts. erdőmester hivatott be.

A vizsgára 7-en jelentkeztek és nyertek engedélyt, kik közül azonban tényleg csak ketten jelentek meg. Ezek egyike Liptó-